

Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за финансиска стабилност и макропрudentна политика

**Ризици од климатските промени – резултати од
анкетното истражување кај банките и штедилниците
во Република Северна Македонија**

февруари 2022 година

Содржина

Вовед	3
Резиме	4
I. Општи прашања.....	6
II. Стратегија.....	6
III. Управување со ризиците.....	11
IV. Показатели со прагови и интерни лимити на изложеност	14
V. Стрес-тестирање	14
VI. Јавна достапност на информации / транспарентност	16
<i>Прилог 1: Модел на зрелост за управување со ризиците од климатски промени</i>	<i>17</i>
<i>Прилог 2: Зелени кредити одобрени од банките во Република Северна Македонија</i>	<i>18</i>

Вовед

Активностите коишто ги преземаат централните банки за ублажување на несаканите економски последици од климатските промени, вклучително и на ефектите врз финансиските системи добиваат сè поголемо значење. Народната банка на Република Северна Македонија се приклучи кон овој тренд кон крајот на 2020 година, преку измена на Стратегискиот план. Со измената на овој документ, за првпат, како стратегиски приоритет се поставија и активностите поврзани со климатските промени, со цел да се даде придонес кон создавањето зелена и одржлива економија. Покрај тоа, на почетокот на 2021 година, Народната банка презеде иницијатива и стана член на меѓународната мрежа за зелен финансиски систем (англ.: The Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System – NGFS), во која членуваат 105 централни банки и супервизорски институции и 16 набљудувачи од целиот свет¹. Како членка на Мрежата, со свои претставници во нејзините работни групи, Народната банка активно ги следи иницијативите и активностите коишто ги преземаат централните банки во однос на следењето и управувањето со ризиците од климатските промени. Тековно, активностите на централните банки се главно насочени кон зголемување на свесноста на институциите за ризиците коишто произлегуваат од климатските промени.

За да се согледаат практиките и политиките коишто тековно се применуваат кај банките и штедилниците за следење и управување со ризиците од климатските промени, а преку тоа и нивото на свесност за климатските ризици, Народната банка кон крајот на 2021 година подготви Прашалник за климатските промени, а на почетокот на 2022 година спроведе анкета во која учествуваа сите банки (тринаесет) и штедилници (две) во земјата (во натамошниот текст се користат термините: испитаници и/или институции). Во Прашалникот беа содржани прашања поврзани со: ризиците од климатските промени и за нивниот опфат во стратегиските документи на институциите, организациската поставеност за управување со ризиците од климатските промени, начинот на управувањето со нив, како и прашања за транспарентноста на информациите поврзани со управувањето со ризиците од климатски промени.

Врз основа на резултатите од Прашалникот се постави т.н. модел на зрелост за управување со ризиците од климатски промени. Имено, од секој дел од Прашалникот се издвоени прашањата за кои се смета дека се најважни од аспект на познавањата, практиките и политиките на банките и штедилниците поврзани со темата „климатски промени“. Овие прашања се пондерираат и се бодуваат според интерна методологија² и влегуваат во пресметката на крајната оценка за секоја институција. Моделот дава индикации за статусот на тековните практики и политики за управување со ризиците од климатски промени кај индивидуалните институции и вкупно за сите институции. Според Моделот, една средна и една голема банка се најнапредни³ со познавања од областа на ризиците од

¹ Бројот на членки во Мрежата за зелен финансиски систем бележи постојан раст. Со состојба од 13 април 2022 година, во Мрежата членуваат 114 централни банки и супервизорски институции и 18 набљудувачи од целиот свет.

² Ваков модел применува ГАРП (Global Association of Risk professionals – GARP), при редовната годишна оценка на управувањето со ризиците од климатските промени кај финансиските компании на глобално ниво. Во нашиот случај, методологијата на моделот е приспособена според структурата и видот на прашањата во Прашалникот за климатските промени.

³ Како „најнапредни“ се издвоени испитаниците коишто имаат повеќе од 50% од максималниот број поени. Максималниот број поени којшто испитаниците може да го добијат за секој дел од Прашалникот изнесува 100 поени, што би значело дека максималната оценка којашто може да ја добие секоја институција е 600 поени.

климатските промени, како и со примената на практики и политики поврзани со ризиците од климатски промени (прилог 1).

Во прилог на анализата се и податоците за одобрените зелени кредити на приватниот сектор во Република Северна Македонија во последните две години. Според овие податоци, состојбата на одобрени зелени кредити на приватниот сектор во 2021 година бележи годишен раст од 19,0% (23,5% во 2020 година) (прилог 2).

Резиме

Речиси 90% од испитаниците сметаат дека климатските промени се важен извор на ризик за финансиската стабилност. Препознавањето на важноста на климатските ризици за финансискиот систем укажува на одредено ниво на свесност за овие ризици и за последиците од нивното евентуално остварување. Сепак, мал е бројот на банките и штедилниците коишто ги имаат земено предвид климатските промени во нивните Развојни планови. Ова соодветствува со одговорите кај мнозинството од испитаниците (87%) дека немаат воспоставени интерни акти за управување со ризиците од климатски промени и дека најголемиот дел од нив (80%) немаат започнато подетално да го следат ризикот од климатските промени и дека не вршат оценка од влијанието на ризиците од климатските промени при пласирањето средства или воспоставувањето деловен однос со клиент. Поврзано со претходното, во најголем број од институциите не постои орган којшто е исклучиво одговорен / вклучен во оваа проблематика. Ваквите одговори укажуваат дека **кај банките и штедилниците процесот за управување со ризиците од климатски промени е во многу почетна фаза.**

Помалку од половината од испитаниците имаат воведено нови продукти / услуги како реакција на климатските промени. Главно, станува збор за кредити финансирани со кредитни линии од Европската банка за обнова и развој – ЕБРД, за поддршка на конкурентноста на МСП за проекти во доменот на енергетската ефикасност и обновливи извори на енергија, како и заштита при работа и кредити за енергетска ефикасност преку програмата ГЕФФ на ЕБРД, наменети за домаќинствата. **Охрабрува фактот што поголем број испитаници планираат / размислуваат за воведување нови или промена на тековните продукти / услуги како реакција на климатските промени.** Тие главно посочуваат на продукти од типот на кредити за финансирање енергетски ефикасни проекти и зелени кредити наменети за домаќинства и корпоративен сектор, како и зелено проектно финансирање, при што повеќето од нив посочуваат дека новите продукти планираат да ги воведат во 2022 година.

Улогата на регулаторите е особено важна за пристапот на институциите кон зајакнување на управувањето со ризиците од климатските промени. Како главни фактори коишто ги мотивираат институциите да го зајакнат управувањето со ризиците од климатските промени се наведуваат: **барањата на инвеститорите / институциите коишто обезбедуваат финансиска поддршка и добрите практики во работењето на финансиските институции.** Барањата на клиентите, политиките на матичните субјекти и расположливоста на консултантска / експертска помош исто така се посочуваат како мотив, но од помал број испитаници. Истовремено, како најзначајни пречки за подобро управување со овој тип ризици се посочуваат: **недостатокот на стандарди и алатки, отсуството на насоки од регулаторот и недостатокот на**

соодветни податоци, при што се укажува и на ограничените интерни ресурси и политики.

Општо земено, заклучоците од анкетното истражување го потврдуваат стратегиското значење на ризиците од климатските промени и ја нагласуваат потребата за подетални насоки од регулаторот со јасни очекувања за финансиските институции. Опфатот на овие ризици во системот на управување со ризиците во рамки на институциите и нивното ефикасно управување придонесува за ублажување на последиците од нивното евентуално остварување.

I. Општи прашања

Парискиот договор има за цел активно да ги вклучи сите земји во глобалните напори за ограничување на зголемувањето на температурата на глобално ниво. Нашата земја го потпиша овој договор во април 2016 година⁴. Според одговорите на општите прашања поврзани со темата климатски промени и договорот од Париз, малку повеќе од половината од испитаниците (60%) се запознаени со содржината на Парискиот климатски договор, но мнозинството од нив немаат изградено сопствени очекувања за глобалниот раст на температурата до крајот на овој век. Испитаниците со изградени очекувања (тројца) сметаат дека глобалната температура до средината на овој век ќе се зголеми најмногу до 2°C. Охрабрува фактот дека **речиси 90% од испитаниците сметаат дека климатските промени се важен извор на ризик за финансиската стабилност.**

Графикон бр. 1

Графикон бр. 2

II. Стратегија

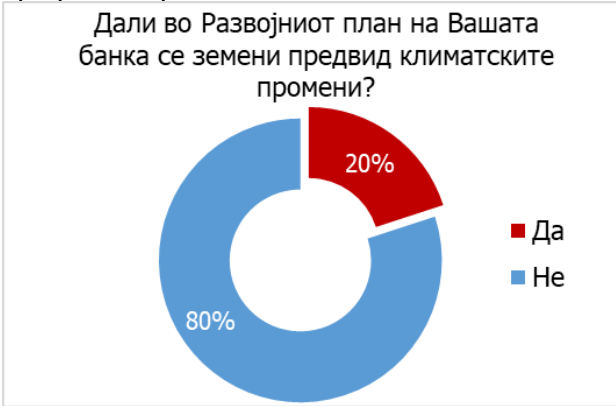
Ризиците поврзани со климатските промени може директно да влијаат врз ефективната на постојната и на идната стратегија на институцијата. Оттука, во рамките на Прашалникот беа вклучени сет прашања со цел да се согледа колкав дел од институциите ги вклучиле ризиците од климатските промени како стратегиски приоритет во нивните развојни планови. Во овој дел се вклучени и прашања коишто имаат за цел да дадат одговор дали институциите преземаат одредени активности односно развиваат нови продукти како реакција на климатските промени, за каков тип продукти станува збор и кога би биле воведени на пазарот. Исто така, во рамките на овој дел се содржани и прашања за факторите од надворешното окружување коишто ги мотивираат институциите да го зајакнат управувањето со ризиците од климатските промени и прашања за пречките со кои се соочуваат тие во тој процес.

Само неколку испитаници (20% или 3 институции) одговориле дека климатските промени се земени предвид во нивниот развојен план. На прашањето

⁴ Нашата земја придонесува во глобалните напори преку поставување долгорочна цел: **намалување на националните нето-емисии на гасовите што предизвикуваат ефект на стаклена градина** (без вклучени емисии од авијацијата и увозот на електрична енергија) **за 72% до 2050 година** во споредба со нивото од 1990 година (или **намалување на емисијата на гасовите што предизвикуваат ефект на стаклена градина од 42% до 2050 година** во споредба со 1990 година, со исклучок на секторите шумарство и друга употреба на земјиштето и емисиите од авијацијата и увозот на електрична енергија) и **зголемена отпорност** на општеството, економијата и екосистемите на земјата кон влијанијата на климатските промени.

дали одредени деловни активности / класи на средства од билансот би можеле да бидат значително погодени од климатските промени, потврдно одговориле 5 испитаници или околу 1/3 од вкупниот број испитаници. Притоа, еден испитаник појаснува дека станува збор за средства пласирани за финансирање мали хидроцентрали, за поддршка на земјоделието, додека друг испитаник посочува на вкупното кредитно портфолио.

Графикон бр. 3

Графикон бр. 4

За да се согледа како гледаат институциите на ризиците поврзани со климатските промени, испитаниците имаа можност да одговорат на прашање до кој степен ризиците поврзани со климатските промени се важен фактор на ризик за нивната институција. Поконкретно, дали тие се опфатени во нивниот систем за управување со ризиците, дали се следат или тие немаат значење, односно не претставуваат фактор на ризик за институцијата. Според одговорите на ова прашање, **речиси половината од испитаниците (47%) сметаат дека ризиците поврзани со климатските промени претставуваат важен фактор на ризик, но немаат значење за институцијата.**

Графикон бр. 5

Во однос на влијанието на климатските промени врз економијата, најголемиот број од испитаниците ги посочуваат **енергетскиот сектор, земјоделството и индустријата** како сектори коишто може да бидат најпогодени од климатските промени.

Графикон бр. 6

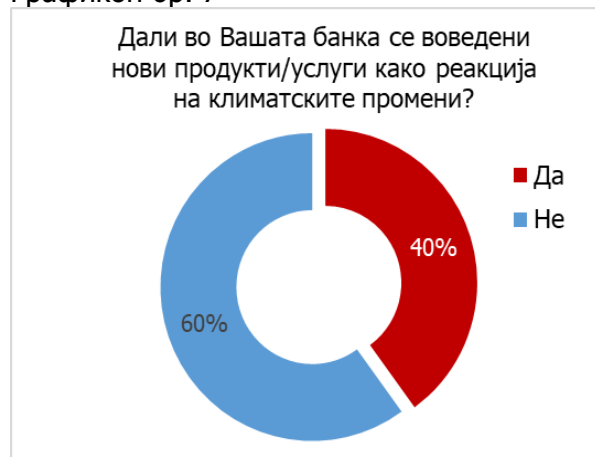

Помалку од половината од испитаниците (**40% или 6 институции**) одговориле дека нивната институција има воведено нови продукти / услуги како реакција на климатските промени. Една од банките одговорила дека „станува збор за кредитни линии коишто се склучени со Европската банка за обнова и развој – ЕБРД, за поддршка на конкурентноста на МСП со грант-компонента од 15% за успешно остварени проекти во доменот на енергетската ефикасност и обновливи извори на енергија, како и кредити за енергетска ефикасност преку програмата ГЕФФ на ЕБРД, со грант-компонента од 20% наменети за домаќинствата“.

Според одговорот на друг испитаник: „Банката е активно вклучена во финансирањето проекти коишто имаат за цел да го намалат загадувањето и испуштањето гасови коишто предизвикуваат ефект на стаклена градина, како и проекти коишто водат кон преминување на економија со понизок јаглерод диоксид. Како дел од овие проекти е финансирањето биогасни електрични централи, хидроелектрани и фотоволтаични електрани. Во делот на кредитирањето на населението, потрошувачки кредити со намена за реновирање, коишто опфаќаат замена на стари прозорци со нови, енергетско ефикасни, инвестиции во изолации и енергетски фасади и сл. со кои се намалува потрошувачката на електрична енергија“.

Трет испитаник детално ги посочува продуктите коишто институцијата ги финансира, а коишто главно се однесуваат на наменски потрошувачки и хипотекарни кредити за енергетска ефикасност (ЕБРД) и наменски кредити за енергетска ефикасност.

Графикон бр. 7

Графикон бр. 8

Најголемиот дел од испитаниците (80%) планираат / размислуваат за воведување нови или промена на тековните продукти / услуги како реакција на климатските промени. Во одговорите на испитаниците за новите продукти / услуги коишто планираат да ги развијат во наредниот период, најзастапени се: **кредитите за финансирање енергетски ефикасни проекти и зелените кредити наменети за домаќинствата и корпоративниот сектор, како и зеленото проектно финансирање.** Истовремено, само една институција има одговорено дека размислува за нов продукт / услуга од типот на депозити, додека зелените обврзници, според одговорите на испитаниците, не се во интересите на ниту една институција. Притоа, **најголемиот број од испитаниците (7) планираат да започнат со примена на новите продукти во 2022 година**, еден дел од испитаниците (4) посочуваат дека тоа ќе го направат во 2023 – 2024 година, додека 3 испитаници посочуваат на периодот по 2024 година.

Графикон бр. 9

Како најзначајни фактори од надворешното окружување коишто претставуваат мотив за зајакнување на управувањето со климатските ризици, најголемиот дел од испитаниците ги посочуваат: барањата на инвеститорите / институциите коишто обезбедуваат финансиска поддршка и добрите практики во работењето

на финансиските институции. Барањата на клиентите, политиките на матичните субјекти и расположливоста на консултантска / експертска помош исто така се посочуваат, но од помал број испитаници.

Графикон бр. 10

Во однос на пречките за зајакнување на управувањето со ризиците од климатските промени, **најчести одговори се недостатокот на стандарди и алатки, отсуството на насоки од регулаторот и недостатокот на соодветни податоци.** Ограничените интерни ресурси и политики исто така се посочени како пречка, но од мал број (4) испитаници.

Графикон бр. 11

III. Управување со ризиците

Согласно со член 4 од *Одлуката за методологијата за управување со ризиците, системот за управување со ризиците* и неговиот опфат треба да бидат усогласени со развојниот план и деловната политика на банката, да одговараат на природата, видот и обемот на финансиските активности коишто ги врши банката и треба да бидат предмет на редовно унапредување имајќи ги предвид промените во надворешното окружување, профилот на ризичност на банката, проширувањето на пазарите на кои е присутна банката и слично.

Согласно со член 16 од *Одлуката за методологијата за управување со ризиците*, Банката треба да донесе **политики и други интерни акти за управување со ризиците** коишто треба да овозможат идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на одделните ризици. Имајќи го предвид ова, во Прашалникот беа содржани и прашања поврзани со управувањето со ризиците. Преку овие прашања, целта е да се воочи **дали институциите ги имаат вклучено ризиците од климатските промени во системот за управување со ризиците**, односно да се разбере колкав дел од институциите имаат воспоставено интерни акти и процедури за следење и управување на ризиците од климатските промени, кое раководно ниво во рамките на институцијата е вклучено / одговорно за следењето на овие ризици и дали во институцијата се врши оценка на ризиците од климатски промени.

Мнозинството испитаници (87%) одговориле дека во нивните институции не се воспоставени интерни акти за управување со ризиците од климатски промени. Двата испитаника со потврден одговор на ова прашање појаснуваат дека станува збор за физички и транзициски ризици и дека овие ризици се опфатени во Рамковната политика⁵ и Методологијата за еколошки и социјални аспекти, односно кај одговорот на вториот испитаник во Политиката за заштита на животната средина. Воедно, **ниту една институција не утврдува интересен капитал за покривање на ризикот од изложеноста или можноста да биде изложена на ризици од климатски промени.**

Најголемиот дел од испитаниците (12 или 80%) одговориле дека немаат започнато подетално да го следат ризикот од климатските промени. Само еден испитаник одговорил дека нивната институција подетално го следи ризикот од климатските промени пред 2019 година, додека одговорите на другите два испитаника се однесуваат на 2021 година и на 2019 / 2020 година. Во однос на временскиот период во кој се согледуваат ризиците од климатските промени, тројца од испитаниците коишто го следат ризикот го посочуваат наредниот период од 5 до 15 години, при што еден испитаник го посочува периодот подолг од 15 години, а според друг испитаник, ризиците од климатските промени се однесуваат на наредниот период од 1 до 5 години.

⁵ Во својот одговор испитаникот појаснува дека „рамковната политика за еколошки и социјални аспекти во Банката е една од неколкуте барања на системот за управување со ризиците коишто се состојат од политики и процедури коишто ни овозможуваат подобро разбирање на активностите на нашите клиенти, ни помагаат соодветно да ги разгледаме евентуалните ефекти врз животната средина и социјалните аспекти, да ги минимизираме ризикот и да управуваме со очекувањата на сите засегнати страни. Политиката обезбедува референтна точка за нашите вработени за минималните стандарди, процедури и управување и надзорот што се воспоставува во врска со еколошките и социјалните ризици при справувањето со клиенти и трансакции. Во постапка сме на ревидирање на постојните политика и методологија во која позначително внимание ќе им биде дадено на физичките и транзициските ризици“.

Графикон бр. 12

Графикон бр. 13

Сепак, се забележува дека 9 испитаници, или **60% од вкупниот број испитаници одговориле дека во нивните институции постојат политики / практики во поглед на неприфатливоста на клиентите чишто активности може да имаат штетно влијание врз животната средина.** Тие појаснуваат дека:

- овие политики / практики се однесуваат на дејности коишто имаат штетно влијание врз животната средина. Според одговорот на еден испитаник, такви дејности се: финансирање термички ископ на јаглен или капацитети за производство на електрична енергија на јаглен, вклучително и евентуални преодни унапредувања, РСВ супстанции што ја оштетуваат озонската обвивка, активности во циклусот на производство на нуклеарно гориво, производство или трговија со радиоактивни материјали, производство или трговија со неврзани азбестни влакна, производство или трговија со дрво или други производи од шумарството, освен од шумите со одржливо управување и други.
- Друг испитаник посочува дека забранети дејности се: производство и трговија со производи коишто содржат полихлорирани бифенили (PCBS`s), производство или промет со лекови, пестициди / хербициди и други опасни супстанции коишто се предмет на меѓународна забрана или се во процес на постепено укинување; производство или промет со супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка, коишто се предмет на меѓународниот процес на постепено укинување; производство, употреба или трговија со неповрзани азбестни влакна или производи коишто содржат азбест; производство на производи од тутун, производство на оружје и муниција, борбени возила.
- во рамките на процесот на кредитирање правни лица, воспоставена е практика за утврдување на нивото на еколошки ризик на друштвото и врз основа на тоа, и на потребата за анализирање на ефектот што го има друштвото врз еколошката средина.
- делумно е опфатено во некои политики и процедури од групацијата, но очекуваме во следниот период измени коишто би го зајакнале следењето на овие ризици, па се размислува и за вклучување на пресметка на ублажувач (англ. Buffer) во резервациите за кредитен ризик во ризични индустрии од аспект на климатските промени.
- системот на управување со ризиците во банката ги идентификува ваквите клиенти и до одредена мера управува со кредитниот ризик преку алатки за

ублажување на ризикот или ограничување кон одредени клиенти кај кои е утврдено штетно влијание врз животната средина.

- Банката во моментот е во фаза на воведување на политика на ЕС (E&S).
- Банката има усвоено листа на активности коишто ја загрозуваат животната и општествена средина, коишто не се кредитираат од страна на банката. Листата е јавно достапна и објавена на веб-страницата на банката.
- Една од основните задачи на Банката согласно со Развојниот план и деловната политика е финансирање проекти за обезбедување и заштита на животната средина, за заштеда на енергијата и за обновливите извори на енергија. Исто така, согласно со кредитната политика на Банката постои забрана за финансирање активности коишто имаат негативно влијание врз животната средина.

Кога станува збор за структурата за управување со ризиците од климатските промени, односно дали во институциите постои посебен орган / тело / организациска единица или лице надлежно за следење на овие ризици, **мнозинството испитаници (80%) одговориле дека во рамките на нивните институции не постои орган којшто е исклучиво одговорен / вклучен во оваа проблематика**. Од трите испитаници кои одговориле дека таков орган постои во банката, според одговорот на еден испитаник станува збор за Управниот одбор во банката, додека според другиот испитаник, за оваа проблематика се надлежни и Одборот за управување со ризици во банката и Управниот одбор во банката. Третиот испитаник ја избрал опцијата „друго“, при што прецизирал дека станува збор за посебен оддел за заштита на животна средина. Воедно, трите испитаници одговориле дека овие органи / оддел, на редовна основа ги следат меѓународните дискусии, процени, предлози за преземање активности за управување со климатските ризици.

Графикон бр. 14

Графикон бр. 15

На прашањето дали во рамките на институцијата е формирана посебна организациска единица или е назначено лице за управување со ризиците поврзани со климатските промени, двајца испитаници одговориле потврдно, а еден испитаник ја избрал опцијата „друго“ со појаснување. Притоа, едниот испитаник појаснил дека во Банката е назначено лице одговорно за ЕСМС / координатор за ЕСГ (англ. ESMS Officer / ESG Coordinator) и формирана е група за поддршка на активностите за ЕСМС, додека другиот испитаник кој одговорил потврдно појаснил дека Банката има Оддел за управување со

животната средина, задолжен за спроведување на Политиката за заштита на животната средина. Одделот му одговара директно на членот од Управниот одбор, одговорен за управување со влијанието врз животната средина. Трет испитаник, кој ја избрал опцијата „друго“, појаснува дека Банката има назначено одговорно лице за потребите на усогласеноста со договорите на ЕБРД во делот на политиката на заштита на животната средина и социјални ризици.

Најголемиот број од институциите (80%) не вршат оцена на влијанието на ризиците од климатските промени при пласирањето средства или воспоставувањето деловен однос со клиент. На ова прашање потврдно одговориле само два испитаника, а трет испитаник ја додал опцијата „друго“ и појаснил дека во нивната институција „се врши категоризација на ризиците од влијанието врз животната средина, социјалните ризици и севкупниот ризик, во зависност од дејноста на клиентот“. Испитаниците коишто потврдно одговориле на прашањето, на следното прашање коешто се однесува на типот на анализата (квантитативна / квалитативна), се изјасниле дека станува збор за квантитативна анализа.

Графикон бр. 16

IV. Показатели со прагови и интерни лимити на изложеност

Прашањата од овој дел имаа за цел да дадат одговор дали и со која динамика институциите користат показатели и/или лимити за ограничување на изложеноста на ризиците од климатските промени.

Само еден испитаник одговорил дека институцијата применува квантитативни показатели со прагови. Според одговорот на испитаникот, овие квантитативни показатели со прагови се користат **на квартална / годишна основа**. Сите останати институции не користат квантитативни и/или квалитативни показатели и нивни прагови и не применуваат интерни лимити за ограничување на изложеноста на ризиците од климатските промени.

V. Стрес-тестирање

За да се добие претстава дали и во кој обем институциите имаат развиено капацитет за оцена на ризиците од климатските промени, во прашалникот имаше неколку прашања поврзани со примената на стрес-тестовите.

Сите испитаници одговориле дека не го користат стрес-тестирањето како алатка за оцена на ризиците од климатските промени. Притоа, еден испитаник појаснува дека: „започнувајќи од 31.12.2021 се спроведува стрес-тестирање коешто се

врши на групациска основа и се очекува дека ќе се добијат резултатите до 31.3.2022 година“. Отсуството на примена на оваа алатка за оцена на ризиците од климатските промени, најчесто испитаниците ја **образложуваат со следните фактори: недостаток на потребни податоци, отсуство на јасна и усогласена терминологија за опфатот на зеленото финансирање и еколошки одржливи проекти, тешкотии во моделирање на врските**. Три испитаника одговориле дека стрес-тестирањето не е приоритет за институцијата, додека еден испитаник одговорил дека во институцијата нема доволно ресурси.

Графикон бр. 17

Исто така, неколку испитаници под одговорот друго, како причини ги наведуваат следниве фактори:

- Нема јасна методологија и упатства.
- Во тековното работење, штедилницата не користи стрес-тестирање за оцена на ризиците од климатските промени, но во иден период ќе го развива во стрес-сценаријата,
- Постојната структура на портфолиото не е изложена директно на ризици од климатските промени.
- Ниско учество на класични „зелени“ кредити во кредитното портфолио на Банката.
- При спроведувањето стрес-тестирање, Банката редовно го опфаќа ризикот од надворешното окружување преку основни и негативни претпоставки за макроекономските показатели. Со тоа, и покрај тоа што Банката директно не ги оценува ризиците од климатските промени, индиректно ги оценува ризиците на какви било промени коишто би влијаеле врз сеопфатните макроекономски варијабли како што се движењата на БДП, инфлацијата, личната потрошувачка, инвестициите и сл.

Со оглед на тоа дека стрес-тестирањето не се користи како алатка за оцена на ризиците од климатските промени, испитаниците не одговарале на прашањата за временскиот период на кој се однесуваат резултатите од овие анализи и за активностите коишто се преземени или е оценето дека треба да се преземат врз основа на заклучоците од направеното стрес-тестирање. Сепак, **охрабрува фактот што 2/3 од вкупниот број испитаници во иднина планираат да го применуваат стрес-тестирањето за оцена на ризиците од климатските промени.**

Графикон бр. 18

VI. Јавна достапност на информации / транспарентност

Пристапот до информации е неопходен за промовирање на транспарентноста кај институциите. Одговорите на прашањата од овој дел имаат за цел да дадат информација **дали институциите се транспарентни** кога станува збор за **информации поврзани со ризиците од климатските промени**. Оттука, овој дел содржи прашања поврзани со известувањето / објавувањето на клучните информации поврзано со ризиците од климатски промени, нивната достапност за јавноста и нивната усогласеност со стандардите ТЦФД⁶.

Графикон бр. 19

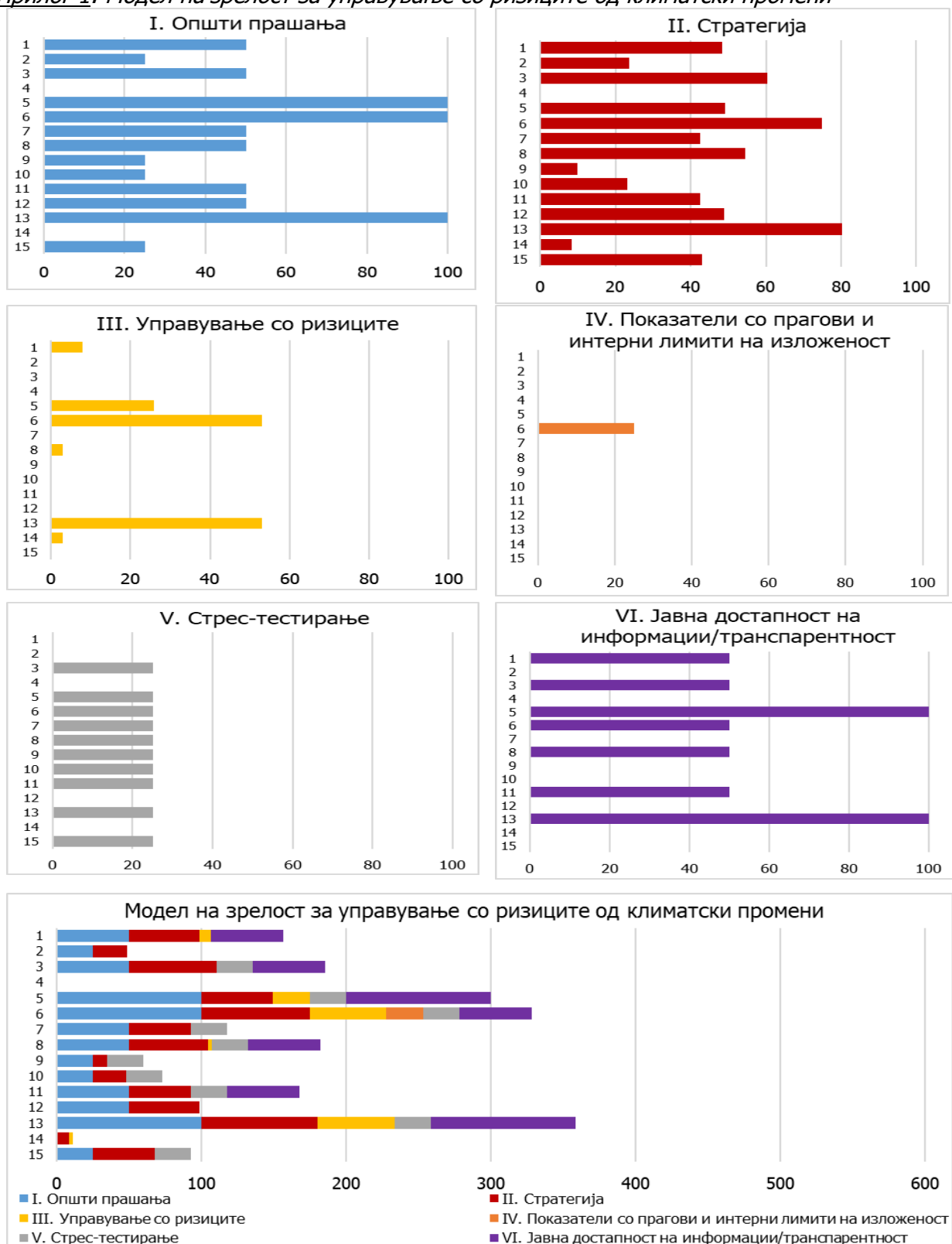
Графикон бр. 20

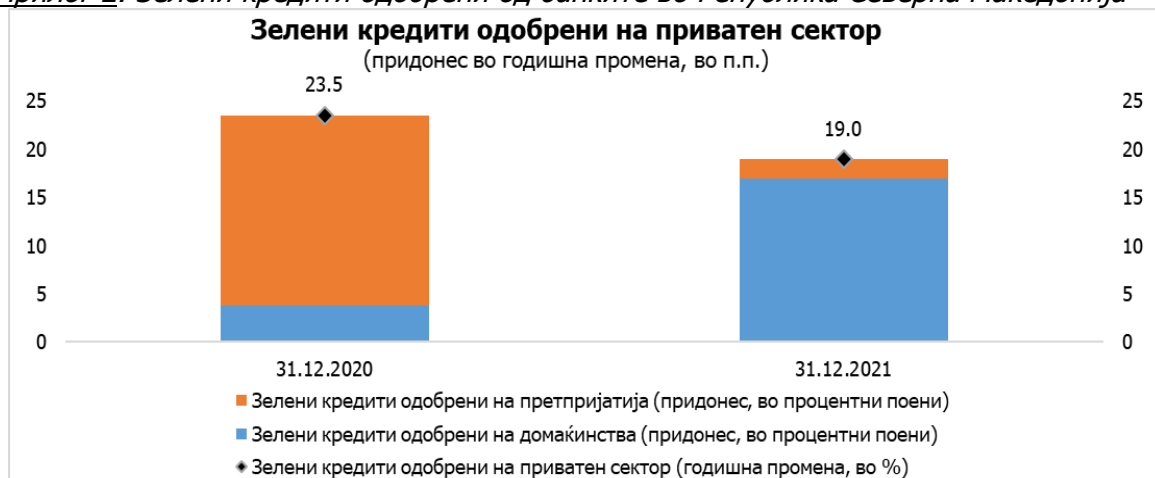
Речиси половината од испитаниците се запознаени со препораките на работната група за известување за финансиските ризици од климатските промени основана од Одборот за финансиска стабилност. Сепак, само двајца од испитаниците одговориле потврдно на прашањето дали нивните служби објавуваат информации за активностите коишто се преземаат во врска со ризиците од климатските промени.

⁶ Станува збор за препораки на работната група за известување за финансиските ризици од климатските промени (англ.: Task Force on Climate-related Financial Disclosures) основана од Одборот за финансиска стабилност (англ.: Financial Stability Board).

Прилог 1: Модел на зрелост за управување со ризиците од климатски промени

Прилог 2: Зелени кредити одобрени од банките во Република Северна Македонија⁷

⁷ Врз основа на податоците доставени од банките во Република Северна Македонија.